

İSLÂM VE BARIŞ¹

S-l-m kökünden gelen , “İslâm”, barış demektir. İslâm, insanlara Allah'ın sonsuz merhamet ve şefkatinin yeryüzünde tecelli ettiği huzur ve barış dolu bir hayatı sunmaktadır. İnsanların, yeryüzünde öfke, kin, nefret ve şiddetin karşısında merhamet, şefkat, hoşgörü ve barış içerisinde yaşayabilecekleri güzel ahlak ve fazilet kurallarını içerir. Onları hem dünya ve hem de âhirette mutlu etmeyi ilke edinir. Nitekim Cenâb-ı Hak:

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

"Rızasını arayanı Allah onunla barış yollarına götürür ve onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır, selâm(barış) yollarına iletir"(Mâide, 5/16).

Kur'ân-ı Kerîmde, barış anlamına gelen “silm” ve “selâm” kelimelerine onlarca ayet-i kerîmede yer verilmiş, barış temel esaslardan biri sayılmıştır. Bunlardan bazılarında burada temas etmekte yarar vardır.

Yüce Allâh'ın güzel isimlerinden biri, barış anlamına gelen "selâm"dır. Kur'ân-ı Kerîm'de:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ

"O, öyle bir Allâh'tır ki, ondan başka hiçbir tanrı yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten çok uzaktır, barış ve güven verendir.." (Haşr, 56/23) buyrulur.

Barış anlamına gelen selam kelimesinin Allah'ın isimlerinden biri olması, İslâm'da barışın önemini ifade etmek bakımından çok anlamlıdır. Bu anlaşıldığı ve özümseildiği zaman İslâm Dininin barışa verdiği önem, daha iyi anlaşılacaktır

Yüce Allâh, Kur'an-ı Kerîm'de bütün inananların barışa girmelerini istemiş ve:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ

"Ey inananlar! Hep birden barışa girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin. Çünkü o sizin apaçık düşmanınızdır" (Bakara, 2/208) buyurmuştur.

Bu Ayet-i Kerime'de Yüce Allâh, bütün inananları kesin bir ifade ile barışa çağırmakta, barışın dışında bir yola başvurmanın düşman olan şeytanın peşinden gitmek olduğuna işaret etmekte ve inananların şeytanın peşinden gitmemelerini istemektedir. Barışın lüzumuna inanarak barış yapmanın yanında sadece Yüce Allâh'ın emri olduğu için inanan insanların bu emri yerine getirmesinin bir vecibe olması açısından bir değerlendirme yapıldığı zaman barış yapmak sade, tabîî, külfetsiz ve kolay bir iş olacaktır. Zira barış, bir Müslüman'ın inandığı, ibadet kabul ettiği ve meleke edinmiş olduğu bir iş olarak kolaylıkla yaptığı ve yaşattığı en önemli özelliklerinden biridir. Artık insanda yeni tanıştığı bir şeyi yapmanın zorluk ve sıkıntısı yoktur. İslâm'da barış, kuru bir dava değil, her vicdanda yerini bulmuş, insanın yönünü tayin eden ulaşmayı ve yaşatmayı hedeflediği bir değerdir. Bu nedenle bütün inananları barışa çağırarak ve barışı beşerî münasebetlerde vazgeçilmez temel esas kabul edip onu bir ahlak ve bir meleke olarak insan hayatına sokan tek din İslâm'dır.

Kur'an-ı Kerîm'de Yüce Allâh kullarını ve bazı peygamberleri barış anlamına gelen “selâm” kelimesiyle selâmlamaktadır. Bir kaç örnek verelim:

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ

"Onlara(cennetliklere) merhametli Rabbin söylediği selâm vardır" (Yâsîn, 36/58)

¹ Bu bölüm din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi **Ahmet ARPA** tarafından hazırlanmıştır.

سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ

"Bütün âlemlerde Nuh'a selâm olsun!" (Saffât, 37/79)

سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ

"İbrahim'e selâm! Dedik" (Saffât, 37/109)

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْرِينَ سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ

"Sonra gelenler içinde, Musa ve Harun'a selâm olsun, diye (iyi bir nam) bıraktık." (Saffât, 37/119-120);

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْأَخْرِينَ سَلَامٌ عَلَى إِنْ يَاسِينَ.

"Sonra gelenler içinde, kendisine bir ün bıraktık. "İlyas'a selâm!" dedik." (Saffât, 37/129-130)

Yüce Yaratanın insanları selâmlaması, kulun Rabbi ile münasebetlerinin barış zemini üzerine oturmuş olduğuna işaret etmesi bakımından son derece anlamlıdır. Özellikle Kur'an-ı Kerim'de bazı peygamberlerin isimleri belirtilerek onlara Yüce Allâh'ın barış anlamında olan "Selâm" kelimesiyle hitap etmiş olmasının bu zevatın görevleri icabı barışa hizmet ettiklerini anımsatarak Yüce Allâh'ın sevdiği insanlar olduğuna da işaret etmektedir. Böylece barışa inanan bir kişiyi sevdiğini, Yüce Allâh, onu selâmlayarak hem kendisine hem de başkalarına bildirmiş olur. Yüce Allâh'a gönül veren herkesin, Mevlâ'sının sevgisine mahzar olması en büyük hedefidir..

Müslümanlar, karşılaştıkları ve ayrıldıkları zaman "Selâmün aleyküm" diyerek selâm verir; "aleyküm selâm" diyerek selâm alırlar. Bu şekilde selâm vermek sünnet ve selâm almak farz olarak genel kabul görmüştür. Selâm Müslümanların Müslüman olduğunun bir alameti ve Müslümanların bir şiarıdır. Peygamber efendimiz selâm vermenin Müslümanların birbiri üzerinde olan hakları olduğunu şöyle açıklamıştır.

أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ حَقَّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ رَدُّ السَّلَامِ وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ

Ebû Hüreyre "Resûlullâh'ı şöyle söylerken işittim" dedi:"Müslüman'ın, Müslüman üzerinde beş hakkı vardır. Bunlar, selâm almak, hastayı ziyaret etmek, cenaze törenine katılmak, daveti kabul etmek ve hapşırana kimseye 'Allâh, rahmet etsin' demektir." (Buhârî, Cenâiz, 2, II/70)

Böylece barış anlamına gelen "selâm" kelimesini kullanarak selâmlaşma sadece iki insan arasında cereyan eden bir olay olmanın ötesinde , iyi bir Müslüman olmak için yapılması gereken bir kulluk görevi olmaktadır. Dîni bir inancın ve ahlâki bir faziletin gereği olarak insanlar arasında güzel münasebetlerin tesis edilmesi ve devamının sağlanması, karşılıklı her türlü maddi menfaatin üzerinde yüksek seviyede bir anlayışın mahsulü mukaddes bir olaydır. Böyle bir anlayışın göstergesi olarak "barış" bir Müslüman'ın Müslüman olarak sosyal hayatının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Selâm, yer yüzündeki Müslümanların birbirleriyle her karşılaşma ve ayrılmalarında binlerce defa tekrarlanmaktadır. Bu şekilde "barış" ı, İslâm, adeta bir "Slogan" haline getirmiştir. Müslümanlar, selâmlaşarak insanlığın hasretini çektiği üstün bir gayeye hizmet etmektedirler. Bu gaye, barışın bütün kâinâta hâkim olmasıdır. Böylece de İslâm, bütün kâinâta barış getirmeyi amaç edinen bir dindir.

Dünyada olduğu gibi cennettekiler de cennette "Selâm" kelimesini kullanarak selâmlaşacaklardır. Nitekim Yüce Allâh, şöyle buyurmaktadır:

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا

"Kendisine kavuştukları gün, Allâh'ın onlara iltifatı, "selâm" dır. Allâh onlara çok değerli mükâfat hazırlamıştır." (Ahzâb, 33/44)

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ۝

(Melekler:) "Sabrettiğinize karşılık size selâm olsun! Dünya yurdunun sonu (cennet) ne güzeldir! (derler)." (Ra'd, 13/24)

Cennet, kin, nefret, şiddet ve adavet yeri değil, barış yurdudur. Orası imtihan yeri değil ödül yeridir. Böyle bir mekanda barış anlamını taşıyan bir kelime ile selâmlaşmanın o yere özgü farklı bir anlamı olması gerekir. Barış kavramının, görünen dünyayı aşan ve âhirete uzanan geniş bir tatbikat alanına sahip olduğunu ifade etmenin yanında cennete girmeye hak kazandıran güzel amellerin başında "barış"ın geldiği, bundan dolayı şükran vesilesi olarak cennette de aynı özelliğin devam ettirildiği düşünülebilir. Her ne olursa olsun İslâm Dininde "barış" sadece dünyada değil, her iki cihanda da lüzumludur.

Yüce Allâh, cennete "Güvenlik ve Barış Yurdu" adını vermiş, cennetin barış yapılarak kazanılabileceğine imada bulunmuştur. Bunun yanında cennetin kendine özgü özellikleri itibariyle barış yurdu olarak nitelenmesi, dünyada barışın mahiyetini tanıtmak açısından da fevkalade önemi haiz bir ifadedir. Kur'an-ı Kerîm'de şöyle buyurulmaktadır:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

"Allah kullarını barış yurduna çağırıyor ve O, dilediğini doğru yola iletir." (Yunus, 10/ 25)

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Rableri katında onlara barış yurdu (cennet) vardır. Ve yapmakta oldukları (güzel) işler sebebiyle Allah onların dostudur." (En'âm, 6/127)

Yüce Mevlâ cennete girecek olan kullarının barışı simgeleyen selâm sözüyle selâmlanarak karşılanacaklarını beyan buyurmaktadır:

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِينَ

"Takvâ sahipleri mutlaka cennetlerde ve pınar başlarında olacaklardır. 'Oraya emniyet ve selâmetle girin' (denilir, onlara)." (Hicr, 15/45,46)

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ

"Oraya selâmetle girin. İşte bu, ebedi yaşamın başladığı gündür" (Kâf, 50/34)

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ

"Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük cennete sevk edilir, oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selâm size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedi kalmak üzere girin buraya, derler." (Zümer, 39/73)

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

"(Onlar,) meleklerin, "Size selâm olsun. Yapmış olduğunuz (iyi) işlere karşılık cennete girin" diyerek tertemiz olarak canlarını aldıkları kimselerdir." (Nahl, 16/32)

Yüce Allâh'ın kendilerinden razı ve memnun olduğu kimselere vereceği ödül, "Barış Yolu"nu göstermek olacaktır. Barış yolu ise insanı dünya ve âhirette mutlu edecek olan İslâm'dır. Böylece Cenabı Mevlâ, İslâm'ın barış demek olduğuna işaret etmektedir. Bir ayet-i kerîmede Cenâb-ı Hak:

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

"Rızasını arayanı Allah onunla barış yollarına götürür ve onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır, dosdoğru bir yola iletir.." (Mâide, 5/16) buyurur.

Müslümanların barış anlayışı, barışı sadece inanan insanlarla sınırlı tutmak değil, aksine onu bütün insanlığa sunmaktır. Onlar, kendileriyle barışık olmayan insanlara, bilgisiz hatta inançsız olanlarla bile barışık olduklarını ve kendilerine güvenebileceklerini söyleyen Yüce Allâh'ın "kulum" diyerek sahiplendiği insanlardır. Nitekim, Yüce Mevlâ şöyle buyurur:

وَعِبَادَ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

"Rahman'ın (has) kulları onlardır ki, yeryüzünde tevazu ile yürürler ve kendini bilmez kimseler onlara laf attığında (incitmeksizin) "Selâm!" derler (geçerler)" (Furkan, 25/63)

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَانَا وَلَكُمْ أَعْمَانُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ

"Onlar, boş söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz size. Size selâm(barış) olsun. Biz kendini bilmezleri (arkadaş edinmek) istemeyiz, derler." (Kasas, 28/55)

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ. فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ.

"(Resûlullâh'ın:) Yâ Rabbi! Bunlar, iman etmeyen bir kavimdir, demesine karşı Allah: Şimdilik sen onlardan yüz çevir ve size selâm olsun de. Yakında bilecekler! buyurdu." (Zuhrûf, 43/88, 89)

Müslümanlar, kıldıkları her namazın sonunda "es-Selâmu Aleyküm ve rahmetullâh" derler. Orada olan ve olmayan; görünen ve görünmeyen varlıkları selâmlayarak onlarla barışık olduklarını ilan ederler. Namaz ibadetinin bu şekilde bitirilmesi anlamlıdır. Kulun sırf Allâh ile münasebette bulunduğu ibadetini bitirirken diğer yaratıklarla münasebete geçeceği bir zamanda onları selâmlayarak işe başlaması, onun diğer yaratıklara karşı iyi niyetini ifade etmenin yanında barışa ne denli önem verdiğinin bir başka kanıtıdır. Aynı zamanda barışın, ibadet ederken yaşanan manevi duygularla yüklü olgun bir insanın ulaştığı bir hasıla olarak da değerlendirilmesi mümkündür. Çünkü barışı gerçek anlamda yaşamak, yüksek değerlerle beslenip olgunlaşmış olmakla yakından ilgilidir.

Bütün bu ve benzeri ayet ve hadislerden çıkacak olan netice özetlenecek olursa denilebilir ki İslâm'ın bulunduğu her yerde ve her gönülde barış vardır. Barış gerçek bir Müslüman'ın karakter ve şahsiyetinin simgesidir. Barış, İslâm Dinin kendisidir.

Kâinâta bir göz attığımız zaman bütün varlıkların kendi yaratılış gayelerine yönelik ve bununla kayıtlı olarak bir fonksiyon icra ettiklerini görürüz. Bununla birlikte her varlık, kâinâta var olana denge ve düzenin oluşması ve devam etmesi hususunda kendisine düşen görevi de yapar. Çünkü bu denge ve ahenk, tek bir varlığın veya birkaç varlığın oluşturduğu ve devam ettirdiği bir olgu değil, aksine bütün varlıkların hep birlikte ortaya koyduğu, düzenli, ölçülü, disiplinli ve devamlı bir mesâinin sonucu bir olgudur. Bunu gerçekleştirirken aynı gayeye yönelik işbirliği akıllara durgunluk verecek mahiyettedir. Zira bu birlik ve uyum olmasaydı doğadaki denge ve ahenk sağlanamayacak ve bu, bütün varlıkların sonu olacaktır. Nitekim, Yüce Mevlâ Kur'an-ı Kerim'de :

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

"De ki, suyunuz çekilirse söyleyin bakalım, size kim bir akar su getirebilir?" (Mülk, 67/30) buyurur.

. Böylece bütün varlıklar bu ilâhî denge ve ahenge muhtaç ve bunun temini için birbiriyle uyumlu bir şekilde işbirliği yapmak zorundadırlar. Buna "Ekolojik Barış" demek mümkündür. Bu barışın ekolojik denge ve düzenin sağlanması ve devamı için önemi ne ise bütün yönleriyle insan yaşamının dengeli ve ahenkli olması ve devam etmesi için de insanların kendileri ve dış dünya ile barışık olmasının önemi odur

İslâm, barışın temini ve devamı için önemli temel kurallar getirmiştir. Bunlardan bir kısmını şöyle özetlemek mümkündür.

1-Hak ve Hukuka Riayet

İslâm, toplumda hak ve hukuka riayet edilmesini ister. İslâm dini ile tanışmış, Kur'an'la kucaklanmış bir Müslüman, haksızlık yapamaz ve herkesin hakkını gözetir. Barışın sağlanması için karşılıklı olarak hak ve hukuka riayet etmek şarttır. Allâh'ın Resûlü şöyle buyurur:

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ

"Mümin müminin kardeşidir. Ne ona zulüm eder, ne de onu zalimlere teslim eder. Kim kardeşinin ihtiyacını karşılarsa Allâh da onun ihtiyacını karşılar" (Sahih-i Buhârî, el-Mezâlim ve'l-Gadab, 3, III/98)

2-Adalet ve güzel muamele

İnsanların hayatının dengeli ve düzenli olabilmesi için aralarında eşitliğin sağlanması ve adaletin gerçekleştirilmesi gerekir. Barışın sağlanması için bu hususun önemi büyüktür. İnsanlara karşı farklı muamele yapmak, onlara eşit muamele etmemek, aralarında adaleti sağlayamamak kin ve nefreti, şiddeti ve bir takım tepkileri beraberinde getirir. Hele vicdanlara hiç hakim olunamaz. Böyle bir ortamda ise barıştan söz etmek mümkün değildir. Adalet ve güzel muamele olmaksızın barışı sağlamak zordur Oysa Cenâb-ı Allâh, adaletli olmayı ve güzel iş yapmayı emretmiştir.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

"Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor" (Nahl, 16/90)

. 3- Güzel ahlak

İslâm, güzel ahlaktan ibarettir. Bu ahlak, Kur'an ahlakıdır. İnsanın kemali ve dünyanın düzeni güzel ahlak üzerine kurulmuştur. Barış ortamının oluşması ve yaşaması için güzel ahlak büyük önemi haizdir. Yüce Allah, her türlü iyiliği emretmiş bunun yanında kötülük yapmayı; küfrü, fıskı, isyanı, zulmü, zorbalığı ve her türlü bozgunculuğu yasaklamış ve bu tür bir eylem içinde olanları lanetlemiştir. Kuran'ın getirdiği güzel ahlakla yetişen bir Müslüman, herkese İslâm'ın öngördüğü sevgiyle yaklaşır; her türlü fikre karşı saygılıdır; olaylar karşısında her zaman uzlaştırıcı, gerilimi azaltan, kucaklayıcı, itidalli davranışlar sergiler. Hülasa barışa hizmet eder.

. 5-İnanç ve düşünce hürriyeti

İnsanların fikir ve ifade özgürlüğünü güvence altına alan İslâm, gerginliğe, anlaşmazlığa sebep olacak işler yapılmasını, insanların serbest düşüncelerine karşı baskı kurulmasını yasaklamıştır. İnsanların bir dine inanmaya zorlanması, İslâm'ın özüne ters düşer. Çünkü İslâm, kişilerin özgür iradeleriyle inanmalarını ve ibadet etmelerini şart koşar. Yalnız Allâh rızasını temin etmek için hür iradeyle inanmanın ve ibadet etmenin değeri vardır. Hür iradeye dayalı olmayan inancın ve ibadetin kıymeti yoktur. Yüce Allâh:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ

"Dinde zorlama yoktur. Doğru yanlıştan kesin olarak ayrılmıştır." (Bakara, 2/256) ;

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِمُضْطَرِّ

"Onlara 'zor ve baskı' kullanacak değilsin." (Gâşiye, 88/22) buyurur.

6-Hayat Hakkına Saygılı Olmak

..مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا

"...Kim bir nefsi, bir başka nefse ya da yeryüzündeki bir fesada karşılık olmaksızın (haksız yere) öldürürse, sanki bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de onu (öldürülmesine engel olarak) diriltirse, bütün insanları diriltmiş gibi olur." (Mâide, 5/32)

7-Şefkatli Ve Merhametli olmak

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ. أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمُؤْمِنَةِ.

"Sonra iman eden, birbirlerine sabrı tavsiye eden, birbirlerine merhameti tavsiye edenlerden olmaktır. İşte bunlar, sağdakilerdir." (Beled, 90/ 17-18)

8-Affedici olmak

Allah affedici olmayı emretmiştir. "Affedicilik" kavramı, İslâm dininin temel kaidelerinden birini oluşturur. Gerçek anlamda Müslümanlara mahsus olan affedicilik, Kuran'ın emrettiği doğrultuda uygulandığı zaman bütün dünyaya barış ve esenlik getirir. Kuran-ı Kerim'de:

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

"(Resûlüm!) Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir." (A'raf, 7/199) buyrulur.

Savaş Son Çaredir.

Hz. Peygamber efendimiz Mekke devrinde İslâm'a davet etmeye başlamasıyla birlikte çeşitli sıkıntı ve zorluklarla karşı karşıya gelmişti. Onun davetini kabul edip İslâm'a giren ashabı da sırf inançlarından dolayı ciddi sıkıntılara maruz bırakılmışlardı. Bazılarına işkence edilmiş, öldürülmüş; bir kısmı Habeşistan'a hicret etmek zorunda kalmıştı. Bu insanlar, inançlarından dolayı kendilerine düşman olan müşriklerin yaptıkları eza ve cefaya aynı şekilde karşılık vermek için Hz. Peygamber(s.a.v.)den izin istemişlerdir. Ancak henüz Yüce Allâh tarafından savaşa izin verilmemiş olmasından dolayı bu izni alamamışlardır. Müşrikler yaptıkları işkence, eza ve cefalarını Hz. Peygamber efendimizi öldürmeye karar verecek kadar ileri götürdüler. Hz. Peygamber efendimiz, yine savaş yoluna baş vurmada ve Medine'ye hicret etti. Müşrikler durmadılar. Etraftaki kabileleri kışkırttılar ve Hz. Peygamber efendimizin İslâm'a davetine engel olmak ve onu öldürmek hususunda birleştiler. Artık Yüce Mevla da savaşa izin verdi. Mekke devrinde dinlerini rahatça yaşamalarına izin verilmemiş onlar ağır işkencelere maruz bırakılmışlardır. İnançlarından dolayı vatanlarından çıkarılan ve canlarına kastedilen Müslümanların, barış yapma yollarını sonuna kadar aradıkları halde barış yapmaya muvaffak olamadıklarını, yurtlarını ve canlarını korumak için kendileri ile savaşan müşriklere karşı son çare olarak savaşmalarına izin verildiğini görüyoruz. Bu hususta Yüce Allâh şöyle buyuruyor:

أَنَّ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ . الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدٌ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

"Kendilerine savaş açılan Müslümanlara zulme uğramaları sebebiyle cihad için izin verildi. Şüphe yok ki, Allâh'ın onlara yardım etmeye gücü yeter. Onlar haksız yere, sırf 'Rabbimiz Allâh'tır' demelerinden dolayı yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Eğer Allâh'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla defetmesi olmasaydı, içlerinde Allâh'ın adı çok anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler muhakkak yerle bir edilirdi. Şüphesiz ki Allâh kendi dinine yardım edene mutlaka yardım eder. Şüphesiz ki Allâh çok kuvvetlidir, mutlak güç sahibidir." (Hac, 22/39,40)

Bu ayetlerden ve Hz. Peygamber'in uygulamalarından anlıyoruz ki İslâm'da izin verilen savaş(cihad) savunma savaşdır. Çünkü İslâm'da barış esastır, öldürmek bir yana hiçbir canlının incitilmemesi İslâm'da genel prensiptir. Ayrıca inanç hürriyeti vardır ve dinde zorlama da yoktur.

İslâm dininde izin verilen savaştan maksat, İslâm Dinini kabul etmeye zorlamak olmadığı gibi ülke coğrafyasını genişletmek, ganimet elde etmek, başkalarının ekonomik değerlerine , gelir kaynaklarına el koymak ve başkalarını üstünlük sağlamak gibi hususlar da değildir. Savaş'ın temel amacı savunma ve dini tebliğ görevinin önündeki engelleri kaldırmaktır. Savaşmak istemeyenlerle de savaşılmaz. Yüce Allâh şöyle buyurur:

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ. وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجْتُمُ
وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُواهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِن قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ. فَإِن انْتَهَوْا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ. وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ

"Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin. Çünkü Allah aşırı gidenleri sevmez. Onları nerede yakalarsanız öldürün. Sizi çıkardıkları yerden (Mekke'den) siz de onları çıkarın. Zulüm ve baskı adam öldürmekten daha ağırdır. Yalnız, Mescid-i Haram yanında, onlar sizinle savaşmadıkça, siz de onlarla savaşmayın. Sizinle savaşarlarsa (siz de onlarla savaşın) onları öldürün. Kâfirlerin cezası böyledir. Eğer onlar (savaştan ve küfürden) vazgeçerlerse, (şunu iyi bilin ki) Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Hiçbir zulüm ve baskı kalmayınca ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Onlar savaşmaya son verecek olurlarsa, artık düşmanlık yalnız zalimlere karşıdır." (Bakara, 2/190-193).

Bu ayetlerde de, İslâm'da savaşın, savaşanlara karşı savaşmak, savaşmayanlarla savaşmamak, savaşılacaksa Allâh yolunda yani insanlık adına savaşmak, savaşta aşırı gitmemek, karşı taraf savaşa son verir ve haksızlıktan vazgeçerse Müslümanların da savaşa son vermeleri ve düşmanlık etmemeleri gerektiği gibi çok önemli kayıtlara tabi olduğu açıkça ifade edilmektedir. Böylece İslâm dininin savaş değil barış dini olduğu anlatılmış olmaktadır.

Müslüman, kendisiyle; çevresi ve bütün yaratıklarla barışık olan insandır. O, dinin emrettikleri şeyleri yapar, yasak ettiği şeyleri yapmaz. Hak sahibine hakkını verir, düşmanlık yapmaz. İnsan diğer canlılar, fert ile toplum, beyaz ile siyah ve tüm insanlar arasında barışın sağlanması için çalışır çabalar. İslâm, sevgiye dayalı bir inançtır. Bütün insanların barış içerisinde yaşamalarını ister. O kuru bir barış sloganıyla yetinmez, insanlığın mutluluğunu engelleyecek, huzurunu kaçırarak şeyleri de yasaklar. O, toplumda barışı sağlamak için gerekli bütün ön tedbirleri almıştır. Bu güne kadar insanlık İslâm'ın tesis etmek istediği barışa ulaşamamıştır. Burada sözü sevgili Peygamberimize bırakarak son verelim.

قَالَ اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا دَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

"Allah'ım! sen barış ve esenliksin, barış ve esenliği de yalnız sen verirsin, Ey celâl ve ikram sahibi! Senin rahmet ve bereketin boldur."²

² Müslim, Mesâcid ve Mevâzi'u's-Salât, 26., I, 414.